

кваліфікації вчителів. Основними напрямками здійснення запобігання жорстокого поводження батьків з дітьми був безпосередній вплив на учнів, їх правове виховання, соціально-педагогічна профілактика негативних впливів батьків на дитину, створення соціально-виховуючого середовища школи. Організація соціально-педагогічної профілактичної роботи в загальноосвітніх закладах здійснювалася за такими напрямками: робота з учнями; робота з батьками з метою усунення негативних впливів на дитину, робота з батьками та учнями разом для створення комфортного соціально-виховуючого середовища.

Список використаних джерел:

1. Золотова Г. Д. Соціально-педагогічна профілактика адитивної поведінки студентів (на прикладі навчальних закладів I-II рівня акредитації) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. пед. наук : спец. 13.00.05 «Соціальна педагогіка» / Золотова Ганна Дмитрівна. – Луганськ, 2006. – 20 с.
2. Наказ «Про затвердження Порядку розгляду звернень та повідомлень з приводу жорстокого поводження з дітьми або реальної загрози його вчинення» Наказ Державного комітету України у справах сім'ї та молоді, Міністерства внутрішніх справ України, Міністерства освіти і науки України, Міністерства охорони здоров'я України від 16 січня 2004 р. № 5/34/24/11 // Інформаційний вісник Вища освіта. – К., 2006. – № 18. – С. 35-39.
3. Насилие и его влияние на здоровье : Доклад о ситуации в мире / [под ред. Этьенна Г. Круга и др.] ; Всемирная организация здравоохранения. – М. : Издательство «Весь мир», 2003. – 376 с.
4. Рудь М. В. Соціально-педагогічна робота в загальноосвітній школі : навчально-методичний посібник для студентів вищих навчальних закладів / Рудь Марія Валентинівна. – Луганськ : Альма-матер, 2006. – 254 с.

Силкіна С.А.

студентка,

Луганський національний університет імені Тараса Шевченка

ВАЖКОВИХОВУВАНІСТІ ПІДЛІТКІВ В УМОВАХ СІЛЬСЬКОЇ ШКОЛИ

Сучасна соціальна ситуація яка склалася у нашій країні зумовила зростання актуальності усіх питань пов'язаних з вихованням. До найбільш значимих належить проблема важковиховуваності підлітків саме у сільській школі [2].

Сільська школа розглядається як сукупність різних типів загальноосвітніх навчальних закладів, що функціонують в Україні. На жаль, на сьогоднішній день ми маємо змогу спостерігати негативну тенденцію щодо зростання важковиховуваних підлітків як в містах так і на селі. Розроблені сучасними науковцями шляхи та методи щодо соціально-педагогічної роботи з важкими підлітками мають велике значення та на практиці дають позитивний результат, але варто зазначити, що підлітки саме сільської місцевості мають свої особливості і потребують спеціально розроблених шляхів попередження цього феномену [1].

Проблема «важковиховуваних» у соціально-педагогічній, педагогічній та психологічній науковій літературі не є новою. Так, психологічні особливості підліткового віку досліджували такі вчені, як М. Алемаскін, Л. Зюбіна, Н. Верцинська; шляхи та методи виправлення поведінки підлітків з психологічної точки зору запропонував А. Кочетов; вивченням важковиховуваності як передумови виникнення відхилень у поведінці займались А. Капська, Л. Мардахаєв, В. Сорочинська; особливостям профілактики важковиховуваності підлітків приділяли увагу Л. Колесова, Н. Максимова; теоретичні засади та окремі технології роботи соціального педагога освітнього закладу з важковиховуваними учнями розглядали Л. Завацька, О. Полякова, В. Оржеховська, С. Харченко; різні аспекти та специфіку соціально-педагогічної діяльності у сільській школі досліджували М. Гурьянова, О. Межицький.

Метою роботи є надати характеристику результатам констатуючого дослідження, щодо визначення рівня важковиховуваності підлітків в умовах сільської школи, а також готовності батьків та педагогічного колективу школи щодо роботи з ними.

Вивчення педагогічних, соціально-педагогічних, психологічних наукових джерел показало, що проблему «важких підлітків» досліджували вчені протягом багатьох десятиліть, але єдиного трактування поняття «важковиховуваність» в сучасній науковій літературі не існує. У своєму дослідженні ми спиралися на визначення поняття «важковиховуваності» яке надає Л. Мардахаєв – свідомий або несвідомий опір дитини цілеспрямованому педагогічному впливу, викликаний різноманітними причинами, включаючи педагогічні прорахунки вихователів, батьків, відхилення психічного і соціального розвитку, особливості характеру, інші

особистісні характеристики вихованців, що ускладнюють соціальну адаптацію, засвоєння навчальних програм і соціальних ролей [3].

Для ефективної соціально-педагогічної роботи з важковиховуваними підлітками в умовах сільської школи необхідно визначити рівень важковиховуваності підлітків, спираючись на специфіку сільської школи.

Експериментально-діагностична діяльність проходила на базі Нещеретівської ЗОШ I-III ступенів, Білокуракинського району, Луганської області. Нами була створена експериментальна група, до якої увійшли 60 учнів (38 дівчаток, 22 хлопчика) віком 13-16 років. Крім дітей до експериментальної діяльності було залучено учителів школи у кількості 20 осіб віком від 30 до 60 років; батьків у кількості 60 осіб (48 жінок і 12 чоловіків) віком від 35 до 40 років.

Експериментальна діяльність проходила у кілька етапів.

На *першому етапі* нашого дослідження нами була здійснена діагностика спрямована на: 1) виявлення рівня важковиховуваності підлітків; 2) вивчення причин їх відхилення у поведінці; 3) виявлення відносин підлітка у сім'ї; 4) дослідження рівня сформованості морально-етичних цінностей; 4) визначення рівня дезадаптованості.

Аналіз проведеної роботи дозволив розділити респондентів на три групи відповідно до визначених критеріїв (поведінкового та морально-ціннісного): *I група (низький рівень важковиховуваності)* – у підлітків не виявлена схильність до важковиховуваності, вони проявляють активність, відповідально ставляться до доручень, морально-етичні цінності знаходяться на високому рівні (4 особи або 7%); *II група (середній рівень важковиховуваності)* – підлітки не проявляють активності в навчальній діяльності, у суспільно-корисній діяльності участі не беруть, сформованість морально-етичних цінностей знаходиться на середньому рівні, проявляється схильність до важковиховуваності (38 осіб або 63%); *III група (високий рівень важковиховуваності)* – підлітки нехтують дорученнями, байдуже ставляться до прохань вчителів та батьків, нецензурно висловлюються, не проявляють поваги до старших, морально-етичні цінності знаходяться на низькому рівні (18 осіб або 30%) (рис. 2.1).

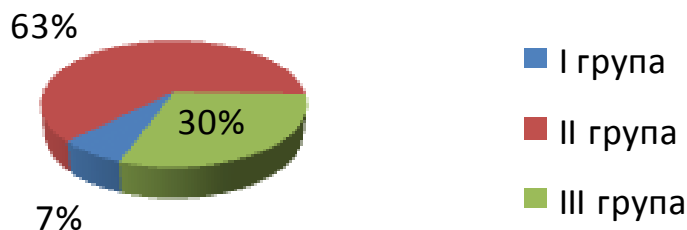

Рис. 2.1. Рівень важковиховуваності підлітків

На *другому етапі* було проведено діагностику рівня готовності класних керівників та педагогів щодо формування просоціальних поведінки та морально-етичних цінностей у підлітків. У результаті були отримані наступні результати: високий рівень готовності щодо формування просоціальних поведінки та морально-етичних цінностей підлітків мають 40% (8 вчителів), середній рівень – 35% (7 вчителів), низький рівень – 25% (5 вчителів) (рис.2.2.).

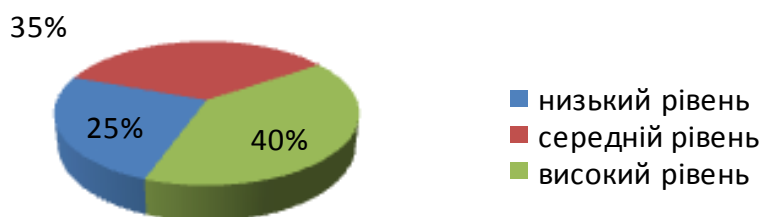

Рис. 2.2. Рівень готовності педагогічного колективу школи щодо формування просоціальних поведінки та морально-етичних цінностей підлітків

На *третьому етапі* була проведена діагностика з батьками підлітків щодо виявлення готовності формувати у підлітків просоціальних поведінки та морально-етичних цінностей, а також виявлення рівня їхньої педагогічної культури. У результаті отриманих даних ми об'єднали дві експрес-діагностики і отримали такі результати: 42% (25 осіб) батьків мають високий рівень готовності щодо формування просоціальних морально-етичних цінностей підлітків, 33% (20 осіб) – середній і 25% (15 осіб) – низький (рис. 2.3.).

Рис. 2.3. Рівень педагогічної культури батьків та готовності щодо формування просоціальних поведінки та морально-етичних цінностей підлітків

Таким чином, підлітки, що увійшли до 2-ої та 3-ої групи, потребували соціально-педагогічної підтримки; 60% учителів потрібно було надати допомогу у підготовці до формування просоціальних поведінки та морально-етичних цінностей у підлітків; 58% батькам необхідно було допомогти у соціально-педагогічній просвітницькій роботі щодо підвищення рівня педагогічної культури.

У цілому, проведена нами діагностика сучасного стану соціально-педагогічної підтримки дітей важковиховуваних підлітків в умовах сільської школи дає змогу визначити, що на сьогоднішній день більша частина опитаних підлітків які навчаються у сільській школі мають значну кількість психологічних проблем, низький рівень морально-етичних цінностей, вони нехтують інтересами інших людей заради власних. Проведена діагностика також показала, що батьки важковиховуваних підлітків мають низький рівень педагогічної культури і не можуть правильно формувати у дітей просоціальні морально-етичні цінності. У свою чергу педагогічний колектив сільської загальноосвітньої школи не готовий до формування у важковиховуваних підлітків просоціальних морально-етичних цінностей. Отже, отримані результати констатуючого експерименту підтверджують необхідність розробки та впровадження системи соціально-педагогічної підтримки важковиховуваних підлітків в умовах сільської школи.

Список використаних джерел:

1. Гурьянова М.П. Сельская школа и социальная педагогика / М. П. Гурьянова. – М.: Аманфея, 2000 – 448 с.
2. Соціальна педагогіка : підручник / [за ред. проф. А. Й. Капської]. – К. : Центр навч. літ-ри, 2009. – 488 с.
3. Социальная педагогика: словарь / Сост. Л. В. Мардахаев. – М. : Академия, 2001. – 445 с.